

EVROPSKA DEKLARACIJA O HRANI, TEHNOLOGIJAH IN PREHRANI

Preambula

Udeleženci prvega evropskega kongresa o hrani in prehrani (Ljubljana, 2008) potrjujejo FAO/WHO Deklaracijo o prehrani (Rim, 1992) in WHO Deklaracijo o varnosti hrane (Peking, 2007). S to deklaracijo želimo izpostaviti vse tiste elemente, ki se nanašajo na hrano, tehnologije, prehrano in so pomembni za Evropo.

KOMU JE NAMENJENA

Evropska deklaracija o hrani, tehnologijah in prehrani je namenjena evropskim potrošnikom, oblikovalcem politike na tem področju, znanstvenikom, evropski živilski industriji in drugim zainteresiranim skupinam.

HRANA IN PREHRANA

Hrana je potrebna za rast, razvoj in delovanje človeškega organizma. Dobra prehrana predpostavlja uravnoteženo prehranjevanje, ki zagotavlja ustrezen dnevni vnos vseh vrst hranil in optimalen vnos energije v človeško telo. Hrana mora biti varna, vsebovati mora ustrezna hranila in potrošniku na trajnostni način omogočati ohranitev dostojanstva in kulturne identitete.

EVROPSKA ŽIVILSKA IN PREHRANSKA ZNANOST, TEHNOLOGIJE IN PREHRANA

Evropski strokovnjaki s področja hrane, živilskih tehnologij in prehrane s prenašanjem temeljnih znanj vseskozi prispevajo k napredku pri pridelavi in proizvodnji hrane, pri njenem ohranjanju oz. konzerviranju, pri predelavi, skladiščenju, distribuciji, pri prehrani in zdravju človeka. Strokovnjaki so povezani v mnogih znanstvenih in strokovnih združenjih. Združenja navadno nastanejo v posamezni državi. Lahko so splošna ali pa se oblikujejo na osnovi podobnih prehranskih navad ali znotraj ene znanstvene discipline ali strokovnega področja, kot so: biologija, kemija, biokemija, biotehnologija, mikrobiologija, inženiring, prehranske in znanstvene vede ter druge znanosti, povezane s tem področjem.

Namen te deklaracije je ponuditi skupno izhodišče za vse te znanosti in na najboljši možni način služiti tako prebivalcem Evrope kot znanstvenikom, politikom, zakonodajalcem in industriji. Ta povezanost bo na mednarodnih trgih omogočila Evropi uspešno konkuriranje s ponudbo zdrave hrane in ji zagotovila vodilno vlogo pri postavljanju standardov, ki izhajajo iz doslednega in celovitega upoštevanja znanosti in stroke.

POVEZAVA EVROPSKIH ZNANOSTI O ŽIVILIH, TEHNOLOGIJAH IN PREHRANI

Ta deklaracija želi vzpodbuditi razpravo med evropskimi strokovnjaki in znanstveniki s področja hrane, tehnologij živil in prehrane in vzpostaviti mehanizme, s pomočjo katerih si želimo v prihodnje doseči integracijo. Drugi cilj pa je prispevati k harmonizaciji evropske živilske industrije, h kakovosti hrane ter kakovostnih in varnostnih standardov. Vse te pobude lahko prispevajo k večjemu vplivu, ki bi ga morale imeti živilska, tehnološka in prehranska znanost na tehnološko, znanstveno, politično, okoljsko, socialno in kulturno osveščenost v Evropi. Razumljivo je, da mora biti vse to doseženo brez škode za prehrano in brez ogrožanja lokalnih posebnosti pri hrani in prehranjevanju. Pravzaprav bo ravno ta raznolikost pospeševala prihodnja raziskovanja in inovacije.

PREDNOSTNA PODROČJA

Ta deklaracija mora vzpodbuditi razpravo zlasti o naslednjih specifičnih vsebinah:

- hrana je zelo pomembna strateška in politična zadeva;
- mikrobiološka, kemijska in fizikalna kontaminacija hrane predstavljajo največjo grožnjo za javno zdravje;
- lokalna proizvodnja hrane vpliva na regionalno kulturo, ohranja biološko raznovrstnost in prispeva k lokalni socialni in ekonomski stabilnosti;
- dolge transportne verige lahko znižujejo kakovost hrane in imajo škodljive posledice za okolje;
- hrana ima ključno vlogo pri vzpostavitvi in vzdrževanju dobrih prehranskih navad, ki so del zdravega življenjskega sloga skozi celo življenje;
- naraščajoč pojav debelosti in s prehrano povezanih srčno-žilnih bolezni predstavlja grožnjo za zdravje prebivalcev in za ekonomski sistem zdravstveno-socialnega varstva;
- sistem izobraževanja in trenutni prenos znanja na tem področju potrošniku ne zadostujeta za ustrezno izbiro oz. presojo;
- izobraževanje, vzgoja in usposabljanje vseh, ki so vključeni v prehransko verigo, predstavlja velik izziv.

TEMELJNA NAČELA, KI JIH JE POTREBNO VZDRŽEVATI IN PODPIRATI

Dosegljivost prehransko ustrezne količine varne hrane je temeljna človekova pravica vsakega potrošnika:

- vsakdo ima pravico biti obveščen o živilih, o prehrani in s tem povezanih vplivih na zdravje;
- pridelava in proizvodnja hrane, predelava, transport in distribucija morajo biti v skladu z načeli trajnosti in upoštevati tako okoljske, socialne in etične vidike kot tudi predpise, npr. o sledljivosti;
- vzpodbujati je potrebno tehnološke raziskave za razvoj živil, namenjenih skupinam ljudi s posebnimi prehranskimi potrebami;
- v sodelovanju z živilsko industrijo in zakonodajalcem oz. oblikovalci predpisov bi moralo biti vpeljano pošteno in ustrezno označevanje hrane;
- potrebno je razumljivo, znanstveno utemeljeno in na podatkih temelječe medijsko komuniciranje;
- promocija zdravega načina življenja in prehranjevanja je ključnega pomena pri preprečevanju ali zmanjševanju pojavov bolezni;
- vsakdo ima pravico do čim bolj zgodnjega začetka izobraževanja o hrani in prehranjevanju, da bo sposoben prevzeti osebno odgovornost za lastno zdravje in izbiro hrane;
- vodilne osebe v živilski industriji morajo prepoznati nujnost strokovnega znanja na področju prehrane in prehranske varnosti in zagotoviti ustrezno opremo za zagotavljanje varnosti hrane.

KLJUČNE AKTIVNOSTI

Ta deklaracija podpira naslednje ključne aktivnosti:

- pridelovalci, predelovalci in trgovci bi morali poleg spoštovanja predpisov upoštevati tudi etična merila pri vseh postopkih v prehranski verigi;
- strokovnjaki bi morali delovati v skladu s strokovnimi in etičnimi merili;
- vladna telesa in druge odgovorne institucije bi morale uskladiti predpise v okviru posameznih nacionalnih politik, tako da bi bili bolj učinkoviti in pripravljeni za prihodnje globalne spremembe;
- vladna telesa in druge odgovorne institucije bi morali načrtovati prehransko politiko, ki bi upoštevala socialne in kulturne razlike, izkušnje in potrebe prebivalstva;
- znanstveniki in tehnološki strokovnjaki s področja hrane in prehrane bi se morali boriti za vzgojno-izobraževalni sistem, ki bi z učinkovitim prenosom znanja imel za posledico bolj osveščene potrošnike;
- vsakdo bi se moral zavedati odgovornosti za svoje lastno zdravje in izbiro hrane;
- podpisniki bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da bodo načela iz te deklaracije uresničena.

Podpisani: prof. dr. Peter Raspor, predsednik 1. evropskega kongresa o hrani, v imenu odbora ambasadurjev kongresa, ki prihajajo iz 41 evropskih držav

